

حجاب، مصونیت یا محدودیت

پدیدآورنده (ها) : کرد فیروز جایی، مهدی

- ۵۸۳۱ فقه و اصول :: نشریه مبلغان :: تیر و مرداد ۰۸

۱۴۹۹ از ۲۰۱ شماره

آدرس : <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/۲۲۸۷۱۸>

ثابت

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) جهت ارائه مجلات عرضه شده در پایگاه، مجوز لازم را از صاحبان مجلات، دریافت نموده است. بر این اساس همه حقوق مادی برآمده از ورود اطلاعات مقالات، مجلات و تألیفات موجود در پایگاه، متعلق به "مرکز نور" می باشد. بنابر این، هرگونه نشر و عرضه مقالات در قالب نوشتار و تصویر به صورت کاغذی و مانند آن، یا به صورت دیجیتالی که حاصل و بر گرفته از این پایگاه باشد، نیازمند کسب مجوز لازم، از صاحبان مجلات و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) می باشد و تخلف از آن موجب پیگرد قانونی است. به منظور کسب اطلاعات بیشتر به صفحه [قوانین و مقررات](#) استفاده از پایگاه مجلات تخصصی نور مراجعه فرمائید.

پایگاه مجلات تخصصی نور

سخن از آن در گرانی است که در وجود تک تک زنان نهاده شده است و جزء ذات و فطرت و حقیقت وجودی زن و عفت اوست.

آری زنان ذاتاً عفیغند و جزو ذاتشان است. و این، فطرت است که به ارمغان آورنده شخصیت و کرامت برای این موجود ممتاز اجتماعی است.

اولین و بهترین سلاحی که ضمانت و صیانت از عفت زن را بر عهده دارد چیزی نیست جز آن مهم مؤکد در اسلام که حجاب نامیده می شود. بشریت باید به هوش باشد که

بدخواهان و شیطان سیرتان در پی زدودن این امتیاز ویژه از وجود زن، بی مهابا در تلاش اند.

آنان که در پی ترویج بی حجابی اند، ارزش زن را آن اندازه تنزل می دهند که همسان حیوان، حیایی برایش باقی نماند. منکرین حجاب، به گونه های متعدد حربه های شیطانی خود را عنوان می کنند که ما در این مقاله به دو مورد از توجیهاتشان پرداخته و مورد نقد قرار می دهیم.

توجیه اول

آنان مبارزه با حجاب را نوعی

حرمت ندارد. وقتی فعالیت‌های اجتماعی و سیاسی زنان، ممنوع نیست پس کدام آزادی است که حجاب، آن را از زن گرفته است.

شاید مراد از آزادی در گفتار این دسته افراد، هرزگی جنسی و بی‌بندباری است که در حقیقت سلب انسانیت و کرامت از زن است. البته که حجاب این آزادی را سلب می‌کند که رسالتش هم همین است تا ارزش، وقار و شخصیت زن را حفظ کرده باشد. و البته شاید حجاب سختی‌هایی را به همراه داشته باشد که وقتی هدف آن حفظ مقام زن و سلامت جامعه باشد تحمل آن، امر مطلوب و قابل تقدیر است. مگر دستیابی به دیگر توفیقات با دشواری‌ها همراه نیست؟^۲

استاد ارجمند شهید مطهری در پاسخ به این شبهه مباحث ارزشمندی ارائه کرده‌اند که برای علاقه‌مندان بسیار مفید است.^۳

دفاع از حقوق و آزادی زن قلمداد می‌کنند و حجاب را مانع آزادی زن می‌دانند و چنین وانمود می‌کنند که مقام زن برتر از آن است که وی در چهارچوب یک قانون محدود کننده، از آزادی و حضور مؤثر اجتماعی محروم گردد و الزام حجاب بر زن را نوعی بی‌اعتنایی به حیثیت انسانی و حق طبیعی و بالاخره ظلم به زن می‌دانند. آنان حجاب را زندانی برای او معرفی کرده‌اند. خانم شهره مستشار در کتابی با عنوان «زندانیان چادر» که در انگلیس منتشر شده موارد گفته شده را آورده است.^۱

در پاسخ به این افراد که داعیه دفاع از آزادی زن را دارند و حجاب را مانع آن می‌دانند باید گفت: آزادی، قلمروهای متعدد و گوناگونی دارد، مانند: بیان، اندیشه، عقیده، فعالیت‌های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و هنری. حال، حجاب کدام یک از این آزادی‌ها را سلب می‌کند؟ حضور اجتماعی زنان ممنوع نیست؛ بلکه مطلوب هم هست و در صورتی که اختلاط زن و مرد با حفظ تمامی شئون صورت پذیرد،

۱. جوانه‌رشد، مهدی مهریزی، چاپ اول، ۱۳۷۹، تهران، ص ۷۱.

۲. آسیب‌شناسی حجاب، مهدی مهریزی، چاپ اول، ۱۳۷۹، تهران، جوانه‌رشد، ص ۷۱-۷۳.

۳. مسئله حجاب، مرتضی مطهری، ص ۹۹ و ۱۰۰.

توجیه دوم

زن مانند مرد دارای ذوق، فکر، فهم، هوش و استعداد خدادادی است و بیهوده هم نیست؛ پس باید به کار گرفته شود. وجود این استعدادها در زن دال برحق استفاده از آنها است. وسوسه گران و مروّجان حیوانیت این گونه وانمود می‌کنند که حجاب، مانع بروز این استعدادها در اجتماع است و همچنین آن را ضربه‌ای به اجتماع می‌دانند؛ چرا که در صورت الزامی بودن حجاب نیمی از افراد جامعه معطل هستند و حجاب جلوی فعالیت‌هایشان را می‌گیرد.^۱

آنان غافل‌اند از اینکه حجاب اسلامی هیچ وقت موجب هدر رفتن چنین سرمایه‌های ذاتی نیست. زنان مسلمان در جوامع اسلامی با حضور در صحنه‌های متعدد سیاسی، اجتماعی و اقتصادی، به ویژه در دهه‌های اخیر در جمهوری اسلامی ایران، به اثبات رساندند که حجاب هیچ گونه منعی برای فعالیت مثبت زنان ایجاد نمی‌کند.

حجاب در اسلام لذت‌های جنسی

را فقط به محیط خانواده و برای همسر مشروع اختصاص می‌دهد^۲ و محیط کار باید خالص از هرگونه ظاهری باشد که از آن استفاده جنسی می‌شود و عامل تحریک قوای شهوانی است. از طرفی همان گونه که بیان شد اسلام هیچ گونه منعی برای حضور زنان در اجتماع و صحنه‌های گوناگون ندارد؛ همچنان که در جنگ‌های صدر اسلام زنان مسلمان با اجازه پیامبر برای کمک به رزمندگان اسلام (به خصوص در جنگ احد)^۳ همراه آنان از شهر بیرون می‌آمدند، و با آب رسانی به نیروها، شستن لباس‌های آنان و مداوای مجروحان به آنان کمک می‌کردند. حتی در جنگ احد یکی از همین زنان به نام «نسیبه» وقتی جان پیامبر را در خطر دید و مسلمانان پا به فرار گذاشتند، شمشیر به دست گرفت و به

۱. آسیب‌شناسی حجاب، مهدی مهریزی،

ص ۶۱

۲. مسئله حجاب، مرتضی مطهری، صدرا،

ص ۱۰۵ و ۱۰۶.

۳. فرازهایی از تاریخ پیامبر اسلام، جعفر

سبحانی، نشر مشعر، چاپ پانزدهم، ۱۳۸۲، قم،

ص ۲۹۰ و ۲۹۱.

دفاع از حضرت پرداخت که تا حد زیادی در نجات جان ایشان مؤثر واقع گشت.^۱

همچنین بسیاری از مشاغل اجتماعی زمان پیامبر را زنان عهده دار بودند از قبیل کار در مزرعه، پرستاری، معالجه و درمان بیماران و... که هیچ کدام مورد نهی پیامبر قرار نگرفت.^۲ آیا اینها دلایل محکمی بر بطلان ادعا و توجیه دوم نیست؟

حال که دریافتیم اسلام با حضور زن در صحنه‌های اجتماعی؛ به شرط حجاب مخالفتی ندارد و حجاب هم خللی در ارائه خدمت وارد نمی‌کند، کدامین محیط کار، بهره‌وری‌اش بیشتر است؟ محیطی که مسموم به ظواهر شهوانی است که آرامش افراد را به هم می‌ریزد یا محیطی که در پناه عفت و غیرت است؟ بر فرض محال اگر زنان توان حضور در اجتماع را پیدا نکنند و در منزل مشغول جلب رضایت همسر و تربیت فرزند شوند، چه ضرری متوجه جامعه است؟ چرا که حضرت رسول ﷺ در جواب زنانی که تقاضای حضور در جنگ می‌کردند، فرمود: «أَنْ

حُسْنَ التَّبَعْلِ يَغْدِلُ ذَلِكَ كَلْفَهُ،

خوب شوهرداری کردن با جهاد «فی سبیل الله» برابری می‌کند.^۳

افرادی که با این توجیهاات دروغین و استدلالات بی پایه خود را طرفدار حقوق زن جلوه می‌دهند خواسته یا ناخواسته، دانسته یا ندانسته در اوج غفلت‌اند و نمی‌دانند بی‌حجابی چه فاجعه‌ای برای جامعه بشری به بار آورده است.

آثار بی‌حجابی

۱. فروپاشی شخصیت

زدودن گوهر حجاب از وجود زن، محو ارزش واقعی انسانی از اوست. ارمغان شوم بی‌حجابی جز تنزل مقام زن از شخصیت اجتماعی او نیست. از سوی دیگر وقتی زن از اصالت انسانی خود عدول کرد، مورد طمع هوس ورزان و حیوان صفتان انسان نما قرار می‌گیرد و ناامنی در

۱. همان.

۲. آسیب‌شناسی حجاب، مهدی مهریزی، ص

۶۳ و ۶۲.

۳. فراز‌هایی از تاریخ پیامبر اسلام، جعفر

سبحانی، ص ۲۹۰.

استاد مطهری در کتاب مسئله حجاب می‌نویسد: «فلسفه پوشش و وضع کامیابی جنسی از غیر همسر مشروع از نظر اجتماع خانوادگی این است که همسر قانونی شخص از لحاظ روانی عامل خوشبخت کردن او به شمار می‌رود، در حالی که در سیستم آزاد کامیابیهای جنسی همسر قانونی از لحاظ روانی یک نفر رقیب و مزاحم و زندان بان به شمار می‌رود و در نتیجه کانون خانوادگی براساس دشمنی و نفرت بنا می‌شود.»^۵

مقدمه اصلی روابط نامشروع بین زن و مرد در خارج از خانواده بی‌حجابی و عدم رعایت عفت است. در چنین وضعیتی ارزش خانواده به شدت سقوط خواهد کرد و اینجاست

اجتماع دامنگیر زنان جامعه می‌شود.^۱ زنی که بدون پوشش، بذک کرده و... در میان نامحرمان نمایان شود، برای رسیدن به او دیگر به عشق و عاطفه، علاقه قلبی و میل باطنی، که عامل افزایش بهای معشوق است، نیازی نیست. در این صورت او با عینک عشق دیده نمی‌شود؛ بلکه فقط و فقط برای ارضای امیال جنسی و شهوانی مورد طلب قرار می‌گیرد. در این میان مادیات واسطه است، نه انسانیت. در این وضعیت، کرامت زن تا اندازه‌ای سقوط کرده که حتی مردان، در طلب زنان نیستند. بلکه زنان در پی مردانند تا با ذلت و خواری خود را به آنان عرضه کنند.^۲ و نکته قابل توجه دیگر اینکه افراد فرصت طلب جامعه و آنان که در هرزه‌گری غوطه‌ورند، به دنبال کدامین دسته از زنانند؛ زنان مسلح به سلاح حجاب یا زنان بزک کرده که همه جا روانند؟^۳

۲. فروپاشی خانواده

یکی از آثار رواج بی‌حجابی این است که مردان کم‌کم از زنان رویگردان می‌شوند.^۴

۱. دز و صدف، محمد شجاعی، نشر محیی، قم، چاپ اول، ۷۶، ص ۵۲.

۲. پرسشها و پاسخها، محمدتقی مصباح یزدی، مؤسسه امام خمینی، قم، ۱۳۸۲، ج ۵۰، ص ۱۰۱.

۳. مسئله حجاب، مرتضی مطهری، صدرا، ص ۶۸ و ۶۹.

۴. پرسشها و پاسخها، محمدتقی مصباح یزدی، مؤسسه امام خمینی، قم، ۱۳۸۲، ج ۵، ص ۱۰۱.

۵. مرتضی مطهری، مسئله حجاب، صدرا، ص ۷۸.

تربیت یک مادر در خانواده محکم و استوار باشد؟

فساد برخاسته از بی‌حجابی و آزادی غیر مشروع زن بسیار خطرناک است. محمد غزالی در کتاب خود از جورج بالوشی هورفت نویسنده غربی نقل می‌کند که او از این خطر به عنوان خطر بمب جنسی یاد می‌کند و از سازمان بهداشت جهانی می‌خواهد که چاره‌ای برای حل این بحران بیندیشد.^۴

۲. رکود فعالیت‌های مفید اجتماعی

وقتی جامعه و محیط اجتماعی سلامت و صلابت خود را با بی‌بندوباری از دست بدهد و فساد گسترش یابد، استعدادهایی که می‌توانند در خدمت تحقیق، تعلیم، تعلم، تفکر، سازندگی و بالندگی

که آمار وحشتناک طلاق بیداد می‌کند. گواه بر این ادعا اسناد موجود است. در گزارشی که در سال ۷۰ از روزنامه اطلاعات به چاپ رسید، آمار ازدواج در آمریکا، طی ۲۰ سال گذشته در پائین‌ترین حد بوده است. همچنین در آن گزارش آمده است که از هر ۱۰۰۰ زن متأهل آمریکایی ۱۵-۴۴ ساله، تنها ۹۱ نفر متأهل باقی ماندند.^۱ آیا باز هم بی‌حجابی حق زن است؟

۳. گسترش فساد

وقتی ارزش زن فقط و فقط در حوزه جاذبه جنسی او منحصر شد و در انتظار عموم به نمایش درآمد نتیجه‌اش چیست؟ بی‌حجابی بنیان خانواده را فرو می‌ریزد و این مقدمه‌ای برای رواج فساد است. با فروپاشی خانواده عمل ضد اخلاقی همجنس بازی رواج می‌یابد،^۲ همان‌طور که در کشورهای غربی به وضوح دیده می‌شود. همچنین وقتی بنیاد خانواده از بین می‌رود، کودکان بجا مانده^۳ از آن‌که قربانیان آزادی و بی‌حجابی‌اند، زیر چتر کدام نهاد تربیتی، اخلاق و ادب را خواهند آموخت که مانند

۱. روزنامه اطلاعات، چهارشنبه ۱۳۷۰/۶/۶، ص ۱۳.

۲. پرشها و پاشنها، محمدتقی مصباح بزدی، ص ۱۰۱.

۳. همان، ص ۱۰۲.

۴. مسائل زنان سنتهای بین کهن و جدید، محمد غزالی، ترجمه مجید احمدی، نشر احسان، ۱۳۷۹، چاپ اول، ص ۶۰.

شرکتهای سینمایی و... داشت.

حجاب در اوج بی‌حجابی

گرایش زنان و دختران بی‌حجاب در جهان به حجاب در صحنه‌های فراوانی به چشم می‌خورد. به عنوان مثال، با اینکه در دولت فرانسه فعالیت‌های عجیبی علیه اسلام دیده می‌شود، گرایش مردمش به اسلام و حجاب فراوان است.^۴

افرادى مانند: فریده سیف نصر، شهید رمزی و... از هنرپیشه‌گان مصری می‌گویند ما پس از حجاب، خود را دوباره پیدا کردیم.^۵

جایگاه حجاب در اسلام

خداوند متعال در قرآن مسلمانان را از نگاه به نامحرم نهی می‌کند و دوری از نگاه حرام را واجب قلمداد می‌نماید.

جامعه قرار گیرند، در خدمت آنچه نباید، قرار می‌گیرند و اینجاست که پتانسیل عظیمی از نیروهای انسانی تباه خواهد شد.^۱

دلیل طرح مسئله بی‌حجابی

علت طرح مسئله بی‌حجابی به بهانه دفاع از زن چیست؟ جواب‌های متعددی را می‌توان عنوان کرد ولی مهم‌ترین آنها دو مسئله است:

۱. شهوت‌طلبی مردان

افراد شهوت پرست و لذت‌گرا برای ارضای امیال جنسی خود در صدد برآمدند تا با عناوین فریبنده‌ای چون «حقوق زن» و «آزادی زنان» آنان را از قید و بند حجاب رها سازند و از خانه‌ها بیرون بکشند تا میل شهوانی و حیوانی خود را ارضا کنند.^۲

۲. بهره‌کشی اقتصادی

کارفرمایان و سرمایه‌دارانی که به دنبال نیروی کار ارزان بودند، زنان را افراد مناسبی دیدند؛ چون کمتر از مردان حقوق می‌گرفتند، به همین منظور بحث آزادی آنان را مطرح کردند.^۳ همچنین استفاده از زن‌عریان در فیلمها و... درآمد کلانی برای

۱. برای مطالعه بیشتر ر.ک: مسئله حجاب،

مرتضی مطهری، ص ۱۰۵ و ۱۰۶.

۲. پرسشها و پاسخها، محمدتقی مصباح یزدی مؤسسه امام خمینی (ره)، ۱۳۸۲، ج ۵، ص ۹۹.

۳. همان.

۴. مسائل زنان سنتهای بین کهن و جدید، محمد غزالی، ص ۶۲ و ۶۱.

۵. مجله پیام زن، ش ۱۱ و ۱۲ و ۱۳.

﴿قُلْ لِّلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَرِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ﴾^۱

«به مؤمنین بگو چشمهای خود را از نگاه به نامحرم فرو گیرند و دامان خود را حفظ کنند.»

﴿وَقُلْ لِّلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَرِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ...﴾^۲

«به زنان با ایمان بگو چشمهای خود را از نگاه هوس آلود فرو گیرند و دامان خویش را حفظ کنند...»

طبق این دو آیه نگاه به نامحرم چه زن و چه مرد متقابلاً حرام است. همچنین به پوشاندن شرمگاه از منظر نامحرم، (غیر از شوهر و همسر) امر شده و آشکار نمودن آن حرام است.^۳

خداوند متعال در قرآن در ادامه آیه ۳۱ از سوره نور به ویژگی اصلی زن که حجاب است اشاره می‌کند و می‌فرماید: ﴿وَاللَّيْذِينَ زِينَتُهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا﴾^۴ «و زینت خود را جز آن مقدار که آشکار است نمایان نکنند.»

در این آیه که نهی از آشکار نمودن زینت است، مراد محل زینت است نه خود زینت. چون خود زینت از قبیل گوشواره و دستبند یا... آشکار کردنش

اشکالی ندارد و حرام نیست، پس مراد محل آن زیستهاست، مثل: گوش که محل گوشواره است. خدای متعال آن دسته از مواضع و محل زینت را که آشکار است از این حکم استثنا کرده و در روایات آمده است که مراد از آن، صورت، کف دو دست و قدمها است.^۴

مرحوم علامه طباطبایی در تفسیرالمیزان روایتی از امام صادق علیه السلام نقل می‌کند.^۵ در جواب سؤالی که پرسیده شده بود، زنی که به مردی محرم نیست چه مقدار نگاه به او حلال است؟ فرمود: صورت و کف دو دست و قدمها. و همچنین از امام موسی بن جعفر علیه السلام از کتاب قرب الاسناد حمیری نقل کرده که در جواب چنین سؤالی فرمود: صورت و دو کف و دو قدم.

همچنین خداوند در ادامه همان

۱. نور/۳۰.

۲. همان/۳۱.

۳. تفسیر نمونه، ج ۱۴، سوره نور، آیه ۳۰ و ۳۱، ص ۴۳۸ و....

۴. تفسیرالمیزان، ج ۱۵، سوره نور، آیه ۳۱، ص ۱۶۳ و.... ترجمه فارسی.

۵. همان.

آیه می فرماید: «وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَ...»^۱

«هنگام راه رفتن پاهای خود را به زمین نزنند تا زینتهای پنهانشان دانسته شود.»

خداوند متعال با این بیانات زنان و مردان را به کمال رعایت عفت و دوری از اموری که می تواند عامل برافروختن آتش شهوت شود دعوت می کند. در بخشهایی از آیه ۳۱ سوره مبارکه نور آمده است: «وَلْيَضْرِبْنَ بِخُرُوجِ عَلَى جُيُوبِهِنَّ»؛ «روسری خود را بر سینه افکنند تا گردن و سینه با آن پوشانده شود.»

علامه طباطبایی در تفسیر این آیه می گوید^۲: «کلمه خُمُر جمع خمار است، یعنی جامه‌ای که زن سر خود را با آن می پیچد و زائد آن را به سینه‌اش آویزان می کند و کلمه جیوب به معنی سینه‌ها است، پس معنی آیه این می شود: به زنان دستور بده تا اطراف مقنعه‌ها را به سینه‌های خود انداخته، آنرا بپوشانند.»

پس پوشاندن سینه‌های زن و به تبع آن گردن واجب است.^۳ و همچنین در ادامه آیه ۳۱ سوره نور در حرمت آشکار نمودن زینت، استثنایی بیان می شود و آن اینکه: «وَلَا يَتَّبِعُونَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِيُحْوَثَهُنَّ أَوْ...»؛ «نباید زینت خود را آشکار کنند، مگر برای شوهران خود یا...»

حجاب برای زن نزد افراد زیر واجب نیست:

۱. پدر؛ ۲. مادر؛ ۳. پسر پسر؛
۴. شوهر؛ ۵. پسر همسر؛ ۶. برادر؛ ۷.
- پسر برادر؛ ۸. پسر خواهر؛ ۹. زن مسلمان؛ ۱۰. بردگان؛ ۱۱. پیران و بچه‌هایی که تمایلی به زن ندارند؛ ۱۲. کودکانی که از عورات جنسی و امور زنان با خبر نیستند.^۴

۱. همان، ص ۱۶۰.

۲. تفسیر المیزان، ج ۱۵، سوره نور، آیه ۳۱، ص ۴۴۱، ترجمه فارسی.

۳. تفسیر نمونه، ج ۱۴، سوره نور، آیه ۳۱، ص ۴۳۰.

۴. برای مطالعه بیشتر ر.ک: تفسیر نمونه، سوره نور، آیه ۳۱.